

social mental capacity that can be used by psychologist trainers in the process of professional training of cadets in higher educational establishments with specific training conditions or during the advanced training of police officers from different divisions. Techniques of social and psychological training of social mental capacity were selected by the author and tested in the process of teaching at Kharkiv National University of Internal Affairs. From the proposed techniques, the psychologist trainer can compile a scenario of social and psychological training of the abilities of social mental capacity for participants with certain differences within the content of professional activity.

Keywords: social mental capacity, professional communication, social and psychological training, professional training of police officers.

УДК 159.923

Л. О. ШЕВЧЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціології та психології факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6117-9134>;

О. С. ЛЕЩЕНКО,

науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії з проблем протидії злочинності
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3069-7235>

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕСУРСНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Актуальність теми пов'язана з потребою вивчення ресурсності працівників поліції обох статей. Представлено результати емпіричного вивчення гендерних особливостей психологічної ресурсності працівників поліції, серед яких виявлено такі: у групі жінок сформованими психологічними ресурсами є «робота над собою» та «любов», у групі чоловіків – «успіх». Установлено взаємозв'язки між компонентами психологічної ресурсності та факторами прийняття рішень у групах досліджуваних: чоловіки схильні до продуктивного копінг «спильність», жінки частіше орієнтуються на копінг «уникнення».

Ключові слова: психологічна ресурсність, самореалізація, індивідуальний стиль прийняття рішень, копінг, чоловік, жінка, патрульна поліція.

Shevchenko, L.O. and Leshchenko, O.S. (2017), "Gender peculiarities of police officers' potential" ["Henderni osoblyvosti resursnosti politseyskykh"], *Pravo i Bezpeka*, No. 4, pp. 216–221.

Постановка проблеми. Використання ресурсного підходу для визначення психологічних чинників ресурсності правоохоронців є доцільним, оскільки діяльність поліції як специфічний вид професійної діяльності вимагає від працівників активно діяти, виконуючи службові завдання й водночас набувати специфічного досвіду, який певною мірою пов'язується з актуалізованістю психологічних ресурсів професійного розвитку та саморозвитку особистості. У правоохоронних структурах світу поступово збільшується кількість жінок, втім, статистичні відомості останнього десятиліття свідчать, що жінки частіше зазнають труднощів із самореалізацією у професії, оскільки у суспільстві існують стереотипи уявлень про суто «чоловічі» професії та «неможливість» жінок поєднувати досягнення у професійній сфері з повноцінною родиною. Актуальність теми зумовлюється потребою вивчення й оптимізації психологічної ресурсності праців-

ників поліції обох статей, що надає можливість ефективніше організувати психологічне супроводження їх професійної діяльності.

Метою статті є презентування результатів емпіричного вивчення гендерних особливостей психологічної ресурсності працівників поліції.

Аналіз досліджень та публікацій. Інтерес науковців до феномена ресурсності особистості зумовлюється важливою роллю психологічних ресурсів у забезпеченні життєдіяльності людини як у кризових та екстремальних життєвих умовах, так і в ситуаціях професійної діяльності на всіх етапах її життєвого шляху. Ресурсність є однією із суттєвих індивідуальних характеристик людини, тому різні аспекти проблеми психологічних ресурсів особистості розглядалися у працях науковців: як стратегії життя (К. Абульханова-Славська, Л. Анциферова, А. Кронік, О. Маклаков), як особлива організація психічних властивостей особистості (І. Бринза, В. Дружинін, Д. Леонтєв, М. Холодна), як механізми

саморегуляції поведінки (О. Рогозян, О. Сергієнко, В. Моросанова, В. Толочек), як можливості та засоби подолання стресу (В. Бодров, Т. Крюкова, Р. Лазарус, С. Хобфолл, С. Хазова), як механізми регуляції діяльності та поведінки (Г. Віленська, А. Дьомін, Ю. Ковальова), як ресурсні стани (А. Деркач, А. Прохоров, В. Козлов). Аналіз останніх наукових публікацій із психології ресурсності дозволяє виокремити два класи ресурсів людини – психологічні (особистісні, персональні) та соціальні. Психологічні ресурси розглядаються як яскраві риси людини, її потенціал, властивості, які людина відносить до власних сильних сторін, а самоменеджмент дозволяє визначити напрям подальшого індивідуального розвитку [1, с. 25]. На думку вітчизняного психолога О. Штепи, психологічна ресурсність – це вміння людини актуалізувати власні ресурси й оперувати ними. Психологічними ресурсами людини є впевненість у собі, доброта до людей, допомога іншим, успіх, любов, творчість, віра у добро, прагнення до мудрості, робота над собою, самореалізування у професії, відповідальність. Психологічна ресурсність особистості виявляється як досвід усвідомлення особистістю власних можливостей, який стає потенціалом для надання підтримки іншим, саморозкриття та творчого саморозвитку у професії [2]. Особистісними ресурсами людини, на погляд І. Рибкіна, є особистісні процеси, особистісний та професійний досвід, установки, усвідомлені переконання, психічні стани тощо [3, с. 72–73]. Аналізуючи персональні ресурси, С. Хобфолл виокремлює три групи: перша – матеріальні засоби, до яких належать матеріальний дохід, одяг, помешкання та нематеріальні конструкти, а саме – бажання, цілі, ідеї та переконання. До другої групи персональних ресурсів віднесено зовнішні, тобто соціальну підтримку, сім'ю, друзів, роботу й соціальний статус, та внутрішні – інтраперсональні змінні, як-то: самоповага, професійні вміння, самоконтроль, життєві цінності, система вірувань. Третьою групою персональних ресурсів, які прямо чи опосередковано можуть зумовлювати особливості додання людиною стресів, є її вольові й емоційні характеристики та стан її душевного й психологічного благополуччя [4].

Розглядаючи соціальні ресурси як особливості міжперсональних відносин людини, науковці Н. Водоп'янова, Н. Коваль та М. Штейн вважають, що ресурсні, тобто здорові відносини є такими, за яких особистість не втрачає сили, а отримує своєчасну підтримку й відповідну мотивацію. На погляд С. Калашнікової, соціальні ресурси є системою спроможностей людини та власного досвіду до усунення супе-

речностей із життєвим середовищем, подоланням життєвих негараздів шляхом трансформування ціннісно-сміслового виміру особистості, що зумовлює її спрямованість і створює основу для самореалізації [5, с. 188]. Близької позиції дотримується Ф. Майленова, на її думку ресурс – це стратегії досвіду, за допомогою яких людина може перейти з актуального стану до бажаного, водночас ресурсом є все, що може привести людину до відчуття щастя, сили й впевненості необхідних для вирішення проблем, адже ресурс людини – це стан, у якому в неї найбільше свободи та максимальна кількість виборів. Це можуть бути, по-перше, внутрішні стани – радість, впевненість і цінності, по-друге, зовнішні обставини – умови довілля, мандрівки, книги, спілкування з близькими [6, с. 16, 245–246]. Отже, у найширшому тлумаченні ресурси розуміються як те, що є невід'ємним від особистості – риси характеру, індивідуальні властивості, здібності, структура ціннісних орієнтацій, стратегії досвіду, самоповага, професійні вміння, самоконтроль тощо, які є цілісною та узгодженою системою, що поступово оновлюється та розвивається. Питання фахової підготовки працівників Національної поліції є особливо важливими, оскільки рівень професіоналізму поліцейського патрульної поліції залежить не лише від набутих під час нетривалого навчання знань і вмінь, а і від особистісної готовності до професійної діяльності. Урахування під час проведення дослідження особливостей професійної діяльності, а саме жорсткої правової регламентації та наявності владних повноважень, високого рівня відповідальності за результати роботи, значних психічних і фізичних навантажень, надає можливість дослідити джерела ресурсності працівників поліції (як чоловіків, так і жінок) та визначити шляхи оптимізації їх психологічної ресурсності.

Основний матеріал та результати дослідження. Метою дослідження стало вивчення психологічної ресурсності поліцейських патрульної служби. У ньому взяли участь майбутні поліцейські патрульної служби, всього 89 осіб у віці 23–34 роки, з них було сформовано дві групи: перша група складалася із 40 жінок ($n_1=40$), та друга – з 49 чоловіків ($n_2=49$). У дослідженні було використано такі методики: «Опитувальник психологічної ресурсності особистості» О. Штепи, «Стійкість життєвого світу людини» І. Логінової, «Мельбурнський опитувальник прийняття рішень» в адаптації Т. Корнілової; анкетування проводилось за спеціально розробленою анкетною, для обробки даних використовувались математико-статистичні методи програми SPSS.

О. Штепа (2013), досліджуючи особливості зв'язку психологічної та персональної ресурсності особистості, зауважила, що чоловіки характеризуються вищим рівнем соціальних персональних ресурсів, що пов'язано з умінням використовувати психологічні ресурси, їм притаманний, зазвичай високий рівень ресурсності, тому їх сприймають як більш психологічно ресурсних. За результатами дослідження виявилася відсутність гендерних відмінностей щодо рівня психологічної ресурсності у досліджуваних осіб. Високий рівень ресурсності мають 68 % майбутніх поліцейських патрульної служби, досліджувані із середнім рівнем психологічної ресурсності становлять 27 % групи майбутніх поліцейських патрульної служби нашої вибірки, найменшою – близько 5 % – стала група з низьким рівнем психологічної ресурсності. І чоловіки, і жінки, в яких діагностовано високий рівень ресурсності, під час теоретичного навчання перебувають в активному стані, проявляють цікавість до навчання, разом із тим критично ставляться до себе, демонструють конструктивний характер прояву стійкості свого життєвого світу. Вони мають плани кар'єрного зростання, націлені свідомо виконувати свій обов'язок поліцейського, вважають, що здатні повернути довіру громадян до правоохоронних органів, усвідомлюють високий рівень відповідальності за результати своєї майбутньої діяльності. Досліджуваним обох статей із середнім рівнем

психологічної ресурсності притаманна поведінка «очікування», проте вони не бояться брати на себе відповідальність, здатні до саморозвитку, бажають приймати самостійні рішення. Вони висловлюють задоволеність майбутньою роботою поліцейського, але вважають, що обов'язково у професійній діяльності, в першу чергу, треба дотримуватися закону й інструкцій, оскільки у працівників поліції соціальна й особистісна значущість можливих помилок є високою. Осіб з низьким рівнем психологічної ресурсності характеризує низький ступінь стійкості власного життєвого світу, вони не завжди адекватно оцінюють себе та ситуації, схильні діяти неконструктивно. У майбутній професійній діяльності їх непокоять можливий ризик для життя й здоров'я, психічне та фізичне виснаження, екстремальний характер діяльності, а задовольняють престиж професії та її матеріальний бік.

За результатами анкетування респондентів обох груп важливими є такі особистісні ресурси поліцейського: відповідальність, цілеспрямованість, адекватна самооцінка, впевненість, адаптивність, уміння саморозвиватися, стан здоров'я, толерантність. Жінки додали ще моральність, психологічну гнучкість та фізичну силу. Чоловіки відмітили як бажаний ресурс почуття благополуччя, емоційну врівноваженість та самореалізацію.

Якісний аналіз структури психологічної ресурсності дозволив побачити її своєрідність у жінок та чоловіків (табл. 1).

Таблиця 1

Показники психологічної ресурсності жінок та чоловіків ($M \pm m$)

№ з/п	Шкали	Група 1 (жінки)	Група 2 (чоловіки)	p
1	Впевненість у собі	5,75±0,53	6,42±1,48	
2	Доброта до людей	4,48±2,45	5,18±1,02	
3	Допомога іншим	5,15±0,88	5,64±0,92	
4	Успіх	3,55±1,04	7,15±0,45	0,01
5	Любов	6,82±2,41	3,65±1,28	0,05
6	Творчість	5,12±1,53	4,20±0,59	
7	Віра у добро	3,03±3,4	3,59±1,28	
8	Прагнення до мудрості	3,56±0,40	4,67±2,18	
9	Робота над собою	6,87±0,39	3,28±1,45	0,05
10	Самореалізація у професії	7,48±1,34	7,03±0,86	
11	Відповідальність	6,22±1,88	6,46±2,16	
12	Знання власних психологічних ресурсів	5,88±2,05	5,62±1,54	
13	Вміння оновлювати власні ресурси	5,68±1,53	5,16±0,44	
14	Вміння використовувати власні ресурси	4,62±2,04	7,15±0,45	0,01

В обох групах досліджуваних значущими психологічними ресурсами визнано самореалізацію у професійній діяльності, впевненість у собі та відповідальність. І чоловіки, і жінки обізнані щодо власних психологічних ресурсів,

впевнені, що можуть їх оновлювати, здатні самостійно й ефективно долати труднощі майбутньої професії, бути життєстійкими та цілеспрямованими, вдало будувати кар'єру. Важливими виявилися такі соціальні ресурси, як доброта до

людей та допомога іншим, які узгоджуються з відповідями на питання анкети. Майбутні працівники патрульної поліції серед своїх професійно значущих психологічних якостей виділили такі: навички спілкування та навички рольової поведінки, ініціативність, спрямованість на громадян, здатність до розумного ризику, прагнення до успішного виконання службових завдань. Із низьким рівнем сформованості, тобто не вартими уваги психологічними ресурсами, виявилися віра у добро та мудрість, які проявляються у сумнівах досліджуваних щодо наявності справедливості в світі, невмінні або небажанні бути милосердним, схильності амбівалентно сприймати себе й своє життя в цілому.

Однією з найважливіших сфер діяльності людини є професійна діяльність, тому очікувано, що найбільше значення в обох групах досліджуваних має показник «Самореалізація у професії» (група 1 – $7,48 \pm 1,34$, група 2 – $7,03 \pm 0,86$). За К. В. Федосенко, професійна самореалізація являє собою безперервний гетерохронний процес розвитку потенціалів людини у творчій (рос. – созидательной) діяльності протягом усього її життєвого шляху [7, с. 15]. Вважаємо, що прагнення досліджуваних самореалізуватись у професії поліцейського, яка належить до складних видів професійної діяльності, є свідченням їх особистісної зрілості. Допомога іншим як наявний соціальний ресурс (група 1 – $5,15 \pm 0,88$, група 2 – $5,64 \pm 0,92$) дозволяє бачити у досліджуваних здатність до емпатії та саморозкриття у взаємовідносинах, толерантність, уміння прогнозувати наслідки власних дій та поведінки й діяти згідно зі своїми переконаннями.

Отримані розбіжності в групах досліджуваних за шкалою «Робота над собою» (група 1 – $6,87 \pm 0,39$, група 2 – $3,28 \pm 1,45$; $p \leq 0,05$) дозволяють зробити припущення, що жінки пов'язують самореалізацію та набуття професіоналізму з постійною кропіткою працею, яка позитивно впливає на процес особистісного та професійного становлення. Їх характеризує наявність власних критеріїв оцінювання себе, своєї діяльності та інших. Чоловіки з групи досліджуваних відчувають упевненість у собі теперішньому й мають стратегії саморозвитку та успішного професійного зростання, спрямовані у майбутнє, про що свідчать вірогідні розбіжності за шкалою «Успіх» (група 1 – $3,55 \pm 1,04$, група 2 – $7,15 \pm 0,4$; $p \leq 0,01$). Також чоловіки краще за жінок усвідомлюють власні можливості, їм притаманне вміння вдало використовувати власні ресурси (група 1 – $4,62 \pm 2,04$, група 2 – $7,15 \pm 0,45$; $p \leq 0,01$). Отримані дані за відповідною шкалою «Вміння ви-

користовувати власні ресурси» є показником того, що чоловіки прагнуть до саморозкриття, творчого саморозвитку й успіху у професії.

Можна вважати, що психологічна ресурсність обох досліджуваних груп виступає чинником змін як професійного розвитку, так і особистісного саморозвитку. Найбільш розвиненими психологічними ресурсами в обох групах досліджуваних є «самореалізація в професії», «впевненість у собі», «допомога іншим» та «відповідальність». У групі жінок сформованими психологічними ресурсами є «робота над собою» та «любов», у групі чоловіків – «успіх».

Виконуючи свої професійні обов'язки, працівники патрульної поліції першими реагують на повідомлення про правопорушення чи надають невідкладну допомогу громадянам і приймають рішення, спираючись на правові норми. Втім, кожна людина незалежно від професійної діяльності має свій неповторний індивідуальний стиль прийняття рішень. Застосована для вивчення індивідуального стилю прийняття рішень методика дозволяє діагностувати у досліджуваних чотири властивості, які тлумачаться як продуктивний копінг (пильність) і непродуктивні копінги (уникнення, прокрастинація та гіперпильність) у ситуації прийняття рішень. За результатами дослідження взаємозв'язків компонентів психологічної ресурсності з копінгами у групі жінок були отримані такі дані:

- існує позитивний зв'язок між шкалами «Доброта до людей» та «Уникнення» ($r=436$, $p \leq 0,05$), отже, можна сказати, що жінки, які є більш чуйними, емпатичними та відкритими до людей, вірогідно частіше проявляють схильність уникати прийняття важливого рішення або за нагоди перекладати відповідальність на оточуючих – колег або членів сім'ї;

- встановлено прямий значущий взаємозв'язок між шкалою «Прокрастинація» та шкалами «Вміння оновлювати власні ресурси» ($r=0,385$, $p \leq 0,05$) і «Вміння використовувати власні ресурси» ($r=0,369$, $p \leq 0,05$), що дозволяє припустити, що з актуалізацією вміння оновлювати та використовувати власні ресурсів у жінок зростає схильність до прокрастинації, тобто неусвідомлюваного бажання відкладати важливі справи на невизначений час або виконувати обов'язки в останню хвилину;

- наявність прямого значущого взаємозв'язку між шкалами «Творчість» та «Пильність» ($r=0,346$, $p \leq 0,05$) є свідченням того, що чим більше жінки мають нестандартність і глибину мислення та прагнуть до створення нових оригінальних предметів, тим вищою стає їх схильність до прояву раціональності як

готовності до обмірковування цілей та альтернатив рішень, націленості на збір інформації й максимального охоплення поля альтернатив;

– зворотній значущий взаємозв'язок, отриманий між шкалою «Робота над собою» та шкалами «Уникнення» ($r=-0,510$, $p\leq 0,05$) і «Гіперпильність» ($r=-0,342$, $p\leq 0,05$), показує, що із зростанням уміння жінок працювати над собою, вдосконалювати й розвивати свої навички, особистісні та професійні якості меншою буде схильність до уникнення або ухилення прийняття важливих рішень, розпач у виборі різних варіантів у поведінці, діяльності, зокрема професійної.

Отже, бажання жінок творчо працювати над собою та вміння оновлювати власні ресурси підвищує їх схильність до раціональності, поміркованості та прокрастинації. Разом із тим чуйність, емпатичність і відкритість до людей зумовлюють імовірність реалізації такого фактора прийняття рішень, як «Уникнення».

За даними дослідження взаємозв'язків компонентів психологічної ресурсності з копінгами у групі чоловіків були одержані такі результати:

– встановлений позитивний значущий взаємозв'язок між шкалами «Самореалізація у професії» та «Пильність» ($r=0,545$, $p\leq 0,05$) надає можливість прогнозувати, що з розвитком особистісного та професійного потенціалу й реалізацією можливостей, здібностей і талантів у чоловіків актуалізується пильність у прийнятті важливих рішень, вони націлені на пошук додаткової інформації, розгляд можливих альтернатив та уточнення цілей перед майбутнім вибором;

– наявний зворотній значущий взаємозв'язок між шкалою «Знання власних ресурсів» та шкалами «Уникнення» ($r=-0,391$, $p\leq 0,05$), «Прокрастинація» ($r=-0,371$, $p\leq 0,05$) та «Гіперпильність» ($r=-0,447$, $p\leq 0,05$) свідчить, що у чоловіків зі збільшенням знань щодо власних ресурсів менш імовірними стають перекидання відповідальності на інших, уникнення прийняття рішень і раціоналізація сумнівних альтернатив, зменшуються тривожність та імпульсивність;

– наявність зворотнього значущого взаємозв'язку між шкалами «Впевненість у собі» та «Гіперпильність» ($r=-0,384$, $p\leq 0,05$) у групі чоловіків показує, що чим більше їм притаманні рішучість, упевненість у своїй поведінці й відкритість у своїх почуттях та емоціях, тим меншими будуть конформність і невпевненість у прийнятті рішень;

– існує позитивний значущий взаємозв'язок між шкалами «Вміння використовувати власні ресурси» та «Пильність» ($r=0,326$, $p\leq 0,05$), який указує, що в разі збільшення здатності використовувати власні ресурси у чоло-

віків посилюється можливість обдумувати й обирати найбільш доцільні варіанти поведінки, вибирати раціональні рішення.

Таким чином, у чоловіків бажання самореалізуватися й актуалізація вміння використовувати власні ресурси посилюють здатність до відповідальності й обачності, зменшуються конформізм і невпевненість, вони прагнуть у ситуації прийняття рішень до продуктивного копінгу «Пильність», який дозволяє обирати найбільш доцільні варіанти поведінки та раціональні рішення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Загальний рівень психологічної ресурсності досліджуваних майбутніх патрульних поліцейських обох груп зумовлює можливість їх професійного розвитку й особистісного саморозвитку завдяки розвиненим психологічним ресурсам «самореалізація в професії», «впевненість у собі», «допомога іншим» та «відповідальність».

Виявлено гендерні особливості ресурсності: в групі жінок сформованими психологічними ресурсами є «робота над собою» та «любов». Ресурс «робота над собою» забезпечує жінкам можливість здійснювати самозміни, долати психологічні бар'єри до самореалізації, вміти поділяти відповідальність із колегами, набувати навичок роботи в команді та проявляти ініціативність. Для жінок у межах діючої гендерної ролі моделі значущими в професійній та приватній сферах є відносини з людьми, тому важливим виявився ресурс «любов»; у групі чоловіків сформованим психологічним ресурсом виявився «успіх», що характеризує наявність у досліджуваних суб'єктивного почуття самореалізації та свідчить про їх бажання напрацювати досвід на первинних сходинках професійної кар'єри, бути компромісним за необхідності.

Установлено такі взаємозв'язки між компонентами психологічної ресурсності та факторами прийняття рішень у групах досліджуваних:

– уміння жінок оновлювати власні ресурси й бажання творчо працювати над собою підвищує їх схильність до раціональності, поміркованості та прокрастинації, а наявність таких гендерно забарвлених рис, як чуйність, емпатичність і відкритість до людей, зумовлює ймовірність реалізації такого фактора прийняття рішень, як «уникнення»;

– актуалізація вміння використовувати власні ресурси чоловіків та прагнення до самореалізації посилює їх здатність до відповідальності й обачності, дозволяє обирати найбільш доцільні варіанти поведінки та раціональні рішення, зменшує конформізм, у ситуації прийняття рішень вони схильні до продуктивного копінгу «пильність».

У подальшому своєчасним завданням стає вивчення взаємозв'язку ресурсності з особливостями професійної самореалізації чоловіків та жінок – працівників Національної поліції. Від наявності у поліцейського незалежно від

статті психологічної ресурсності та певних якостей залежить можливість ефективно виконувати службові завдання, отже – і висока професійно-психологічна готовність до виконання завдань правоохоронної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Бишоф А., Бишоф К. Самоменеджмент. 2-е изд., испр. М. : Омега-М, 2006. 127 с.
2. Штепа О. С. Психологічні ресурси як унікальні якості майбутніх психологів. *Гуманітарний вісник. Додаток 1 до Вип. 27, т. V (38) : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*. 2012. С. 536–542.
3. Рыбкин И. В. Коучинг социального успеха. М. : Ин-т общегуманит. исслед., 2005. 224 с.
4. Hobfoll S. E. The Influence of Culture, Community, and the Nest-Self in the Stress Process: Advancing Conservation of Resources Theory. *Applied Psychology: An International Review*. 2001. Vol. 50, Iss. 3. P. 337–421. DOI: 10.1111/1464-0597.00062.
5. Калашникова С. А. Личностные ресурсы и психологическое здоровье человека: соотношение содержания понятий. *Гуманитарный вектор*. 2011. № 2 (26). С. 185–189.
6. Майленова Ф. Г. Выбор и ответственность в психологическом консультировании. М. : КСП+, 2002. 416 с.
7. Психология самореализации профессионала : монография / Е. В. Федосенко, С. В. Кривых, В. А. Полянин и др ; под науч. ред. Е. В. Федосенко. СПб. : Речь, 2012. 157 с.

Надійшла до редколегії 15.12.2017

ШЕВЧЕНКО Л. А., ЛЕЩЕНКО Е. С. ГЕНДЕРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РЕСУРСНОСТИ ПОЛИЦЕЙСКИХ

Актуальность темы связана с необходимостью изучения ресурсности полицейских обоих полов. Представлены результаты эмпирического изучения гендерных особенностей психологической ресурсности работников полиции, среди которых выявлены такие: в группе женщин сформированными психологическими ресурсами являются «работа над собой» и «любовь», в группе мужчин – «успех». Установлены взаимосвязи между компонентами психологической ресурсности и факторами принятия решений в группах испытуемых: мужчины склонны к продуктивному копингу «бдительность», женщины чаще ориентируются на копинг «избегание».

Ключевые слова: психологическая ресурсность, самореализация, индивидуальный стиль принятия решений, копинг, мужчина, женщина, патрульная полиция.

SHEVCHENKO L. O., LESHCHENKO O. S. GENDER PECULIARITIES OF POLICE OFFICERS' POTENTIAL

The urgency of the chosen topic, which is related to the need to study the potential of police officers of both sexes, has been outlined. The latest research on the chosen issues of Ukrainian and foreign scholars has been analyzed, and the objective of the article was to present the results of an empirical study of gender characteristics of psychological potential of police officers.

According to the results of the study, the authors have revealed a lack of gender differences in the level of psychological potential within studied persons: 68% of future patrol police officers have a high level of potential; 27% has the studied persons with the average level of psychological potential of sample group; and the smallest – about 5% – is the group with low level of psychological potential. The gender features of potential have been revealed: formed with psychological resources in the group of women are “work on themselves” and “love”, in the group of men – “success”. The most developed psychological resources in both groups of the studied persons were “self-realization in the profession”, “self-confidence”, “help to others” and “responsibility”, which can be considered as a factor of changes in both professional development and personal self-development. The relationships between the components of psychological potential and decision-making factors in the groups of studied persons have been established: the ability of women to update their own resources and the desire to creatively work on them increases their tendency to rationality, moderation and procrastination, and the presence of such gender-colored features as sensitivity, empathy and openness to people, predetermine the probability of implementing such decision-making factor as “avoidance”. Actualization of the ability to use own resources of men and the desire for self-realization strengthens their ability to take responsibility and diligence, allows to choose the most appropriate options for behavior and rational decisions, decreasing conformism; in a situation of decision-making they are prone to productive coping “vigilance”.

The obtained data allow to study sources of potential of police officers (both men and women), to determine the ways to optimize their psychological potential and provide an opportunity to more effectively organize the psychological support of their professional activities.

Keywords: psychological potential, self-realization, individual decision-making style, coping, man, woman, patrol police.